

Racunala.hr

RAČUNALA
ZA SVAKOGA

GAMING
OFFICE
WORKSTATION

NAJBOLE
PERFORMANSE
ZA VRHUNSKI
DOŽIVAJ

NARUČITE ODMAH!

Vodeći
hrvatski
hosting

plus
HOSTING

AUTOSERVIS GAVRAN

AUTOSERVIS
AUTOMOBILA
AUTOMOBILA

POSREDOVANJE I ODRŽAVANJE AUTOMOBILA
POSREDOVANJE I ODRŽAVANJE FLOTA

INDUSTRIJSKA bb
mob: 099/684-4323
email: info@autoservis-gavran.hr
web: autoservis-gavran.hr

NARUČI DOSTAVU

035 487 058

MÜLLER

VOĆE I POVRĆE

099 / 794 - 5373
POŽEGA
Sv. Roka 14

dnevno svježe
voće i povrće
iz vlastite
proizvodnje

KULTURNA BAŠTINA U FUNKCIJI RAZVOJA: Govor sela Siče, zaštićeno nematerijalno kulturno dobro

Datum objave: 11. 11. 2024. | Kategorija: Društvo, SLIKE

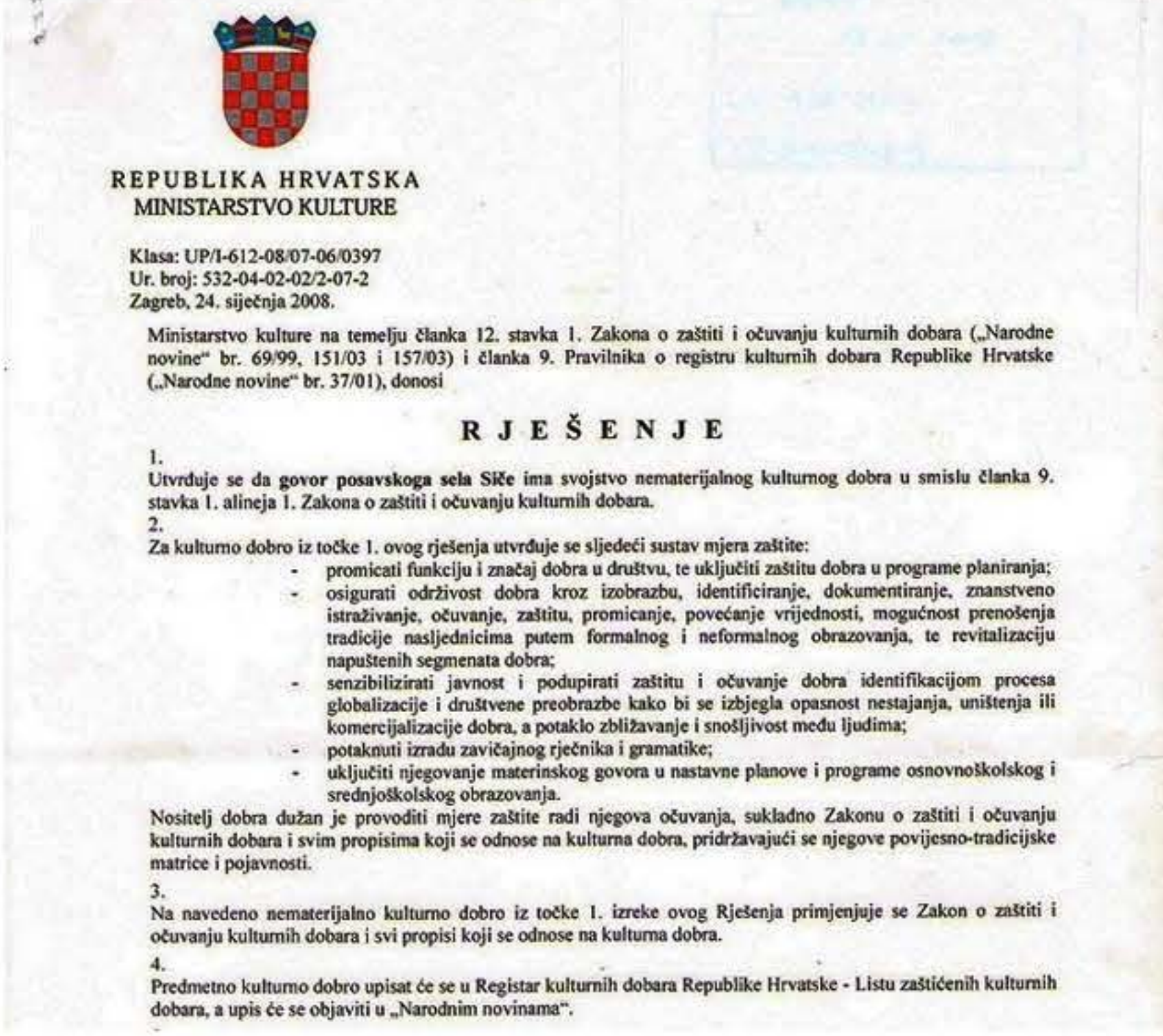

Uz jabuke i trešnjice na nošnji, koto i pokoji stih bečarca, Slavonija se razlikuje i po svojim govorima. Još je jedan to dukat u raskošnom derdanu njene ljepote i bogatstva. I mada je izvornih govornika sve manje, kao i mladih po njenim avlijama, ima, na sreću i onih svjesnih kako je upravo govor ono što nas obilježava i što jesmo, zbog čega ga treba čuvati i zaštititi kao nematerijalnu kulturnu baštinu. Poput govora sela Siče, zaštićenog u Ministarstvu kulture i medija kao nematerijalno kulturno dobro, zvučnog komadića Posavine koji s puno ljubavi čuvaju stari i mladi lokalni entuzijasti- članovi KUD-a Radinje i učenici Osnovne škole "Antuna Mihanovića" Nova Kapela, Batrina

Grčka riječ dialektos obično se prevodi kao narječje ili govor, zbog čega bismo mogli reći kako je dijalekt dio veće jezične cjeline, najčešće zemljopisno ograničen dio općeg hrvatskog jezika. Naš širi, a posebno uži zavičaj, Slavonija i Brodsko Posavska županija, u dialektološkom su smislu posebno bogata, i znanstvenicima, itekako, izazovna područja. Jer, iznimno je rijetko na tako malo prostoru pronaći čak dva arhaična šokačka govora koji su dio iznimno vrijednog nematerijalnog kulturnog identiteta regije. I mada se, na sreću, još uvijek možemo pohvaliti pokojim izvornim govornikom, riječ je ipak o starohrvatskom jeziku i govoru u izumiranju koji pod svaku cijenu valja sačuvati i zaštititi. Jedan je staroperkovački, a drugi govor sela Siče, oba, zahvaljujući višegodišnjim naporima, kao i studioznom terenskom radu stručnjaka, jezikoslovaca i dialektologa Osječkog učiteljskog fakulteta i Fakulteta za odgoj i obrazovanje u Slavonskom Brodu, među prvima u Hrvatskoj, zaštićena u Ministarstvu kulture kao nematerijalno kulturno dobro. Slijedeći cilj i logični korak je UNESCO i uvrštavanje na listu svjetske baštine. I mada je na zaštitu arhaičnog šokačkog izričaja posljednjih godina učinjeno puno, riječ je, još uvijek, o izričaju koji je gotovo potpuno zanemaren, zbog čega mu je nužno posvetiti pažnju, ne bi li nestao sa smrću svojih izvornih govornika. Prostor za to pruža i kulturni turizam, sve brže rastuća grana ove industrije u kojoj i mi svog "konja za utрку imamo". Upravo stoga, cilj ovog teksta je osvjetliti značaj čuvanja, njegovanja, izražavanja i pružavanja slavonskog dijalekta, baš kao i sjetnim zvukom bakinog glasa, otplovati u neku staru, zaboravljenu Šokadiju.

Između autoceste i rijeke Save, nedaleko od Nove Kapele, tamo gdje se smjestilo selo Siče, mjesto s tek 236 stanovnika. Iako maleno, selo je to s iznimnom vrijednošću čiji je govor rješenjem Ministarstva kulture RH iz 2008. godine, dobio status nematerijalnog kulturnog dobra, kao prvi zaštićeni govor u Slavoniji.

Riječ je o staroštokavskom govoru u kojem ne vrijede pravila novoštokavskog hrvatskog književnog jezika, govoru koji se, u prvom redu po svojoj melodiji, razlikuje od standardnog hrvatskog jezika, poznaje ikavicu, a zbog specifičnog glasa nazivaju ga i šćakavski. Specifičnosti ovog arhaičnog slavonskog idoma vidljive se i u njegovim naglascima, ikavskom odrazu jata u dugim slogovima-dite, lip, vrime, vinac, te jekavskom odrazu jata u kratkim slogovima. Zanimljiv je u sičanskom govoru i izgovor vokala, kao i pojavljivanje glasa L na kraju sloga- učil, posal, bil, čul. Već spomenuti šćakavizam-pršči, koččice, nepromijenjenost glasova dj i tj u glagolu-dojde, zajde, najde, umekšavanje glasova L i N ispred l, kao i gubljenje glasa H-laće, rskavica, ektat, njiova-takožer su elementi koji sičanski govor čine posebnim, baš kao i često gubljenje vokala kao i brojni arhaizmi, pa i germanizmi, turcizmi i hungarizmi.

Kako vrijeme odmiče, sve je manje onih koji se, bar u tragovima, služe sičanskim govorom, ali zahvaljujući naporima entuzijasta govor je ovo za koji će se znati i u budućnosti. Pobrnule su se za to docentica dr.sc. Emina Berbić Kolar, dekanica Fakulteta za odgoje i obrazovne znanosti u Osijeku i prof.dr.sc. Ljiljana Kolenić, autorice knjige "Sičanske riči", predstavljene 2014. godine. Riječ je o knjizi nastaloj tijekom petogodišnjeg istraživačkog rada, sastavljenoj od dva dijela. Prvi dio govori o osobinama slavonskog dijalekta i sičanskog govora na fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini, dok je drugi riječnik.

Uz autorice, veliki doprinos u nastajanju knjige dali su i sami mještani sela, a zaštićeni sičanski govor izborni je predmet na Učiteljskom fakultetu. Da i školska knjižnica može biti promotrica kulturne baštine i čuvarica rječničkog blaga, potvrđuju, posljednjih godina i učenici Osnovne škole "Antuna Mihanovića", Nova Kapela, Batrina, na čijem je području selo Siče, osmišljavanjem i provedbom nekoliko zanimljivih projekata u okviru obilježavanja Europske godine kulturne baštine, poput jedinstvenog "Tulumarenja u baštini i s baštinom" ili "Šokačkog tulumara riči". Posudionica lektira ovim je aktivnostima tako postala kulturno, multimedijno i informacijsko središte škole, pokretač vrijednih inicijativa, posrednik sa širom lokalnom zajednicom, jer, bez nje, nema ni govora, ali i jedinstveni muzej u kojem se trajno čuva nematerijalno kulturno dobro.

Kako se u mjesnim govorima slavonskog dijalekta, posebno, ovim našim, posavskog kraja, tradicijski leksik odnosi na šokačku tradiciju i sve pojmove vezane uz tradiciju, poput folklor, nošnji, tradicije i vjerovanja, o jeziku je nemoguće govoriti bez da se progovori i o narodnoj baštini kao i svemu onome što je stara Slavonija bila nekada, onome što čuvamo duboko zakopano u bakinim škrinjama. Način je to na koji o govoru brinu članovi KUD-a Radinje, Siče, ponosni na svoju specifičnu ikavicu koju predstavljaju kad god imaju priliku, ali je nastoje i učiniti žvorn, učeti je od malobrojnih preostalih govornika, prenoseći na mlade generacije kroz svoje nastupe i uprizorenja starih običaja.

Nematerijalnom kulturnom baštinom smatramo sve običaje, navike, znanja i vještine, izvedbe i izričaje, instrumente i rukotvorine, ali i jezik i ponašanje s kojim ljudi i zajednica odrastaju i žive. Riječ je stoga o našem identitetu i kontinuitetu, esenciji koja nije opipljiva, ali i koja se ne može tek tako restaurirati. Stoga je, uz stalno prenošenje s generacije na generaciju, treba otrgnuti od zaborava, sačuvati, ali i oživjeti. Jer, jezik kulturne baštine je uvijek uzvišeniji, širi i dublji od bilo kakvih ideoloških klisea i kao takav razumljiv i potreban svima. Osim toga, spajajući prošlost i sadašnjost, tradiciju i suvremenost, dijalekt i standard, čuvamo i sve ono što jesmo. Sanjajući, pri tom, razmišljajući, i divaneći na jeziku koji smo primili rođenjem.

Članak objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

TEKST: Simonida Tarbuk FOTO: D. Pok/OŠ A. Mihanovića/ KUD Radinje

PODNO PRANJE

AUTOMATSKA
AUTOPRAONICA

Vilima Justa 20 Požega

Sebastian

POPRAVAK OBUĆE

034/271-780 Njemačka 1

FITNESS

BODY ART

POŽEGA